

*Lokalna Strategia Rozwoju 2021-2027
dla obszaru Partnerstwa „LGD Bory Tucholskie”*

Prezentacja dotycząca możliwych kierunków finansowania działań

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Partnerstwo „Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie”

- kim jesteśmy?

Lokalne grupy działania:

- stowarzyszenia
- działają na podstawie *Ustawy o stowarzyszeniach* i *Ustawy o rozwoju lokalnym wspieranym przez społeczność*
- skupiają partnerów z 3 sektorów: społecznego, gospodarczego, publicznego
- działają zgodnie z podejściem LEADER

Województwo Kujawsko-Pomorskie

27 Lokalnych Grup Działania

w tym:

- 20 wiejskich

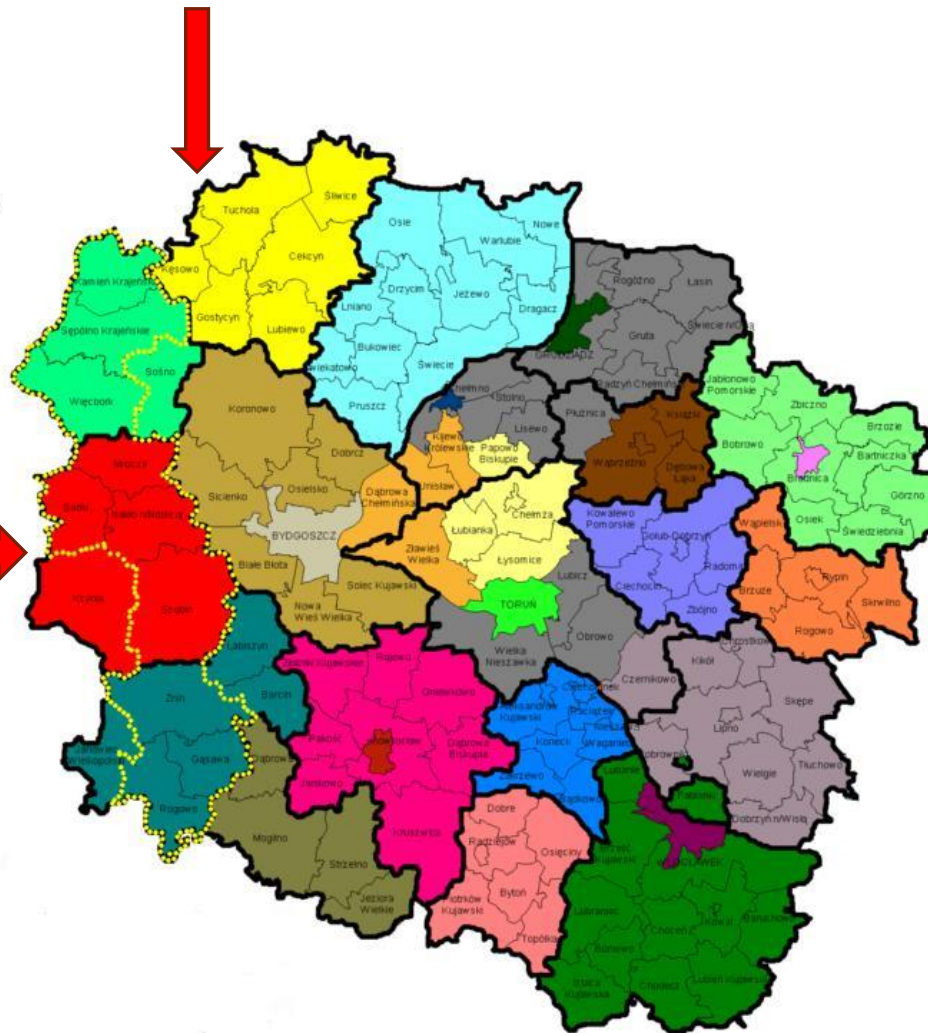
- 18 EFRROW + EFS + EFRR

- 1 EFRROW + EFS + EFRR + EFMR

- 1 EFRROW

- 7 miejskich (EFS)

+ 1 LGR

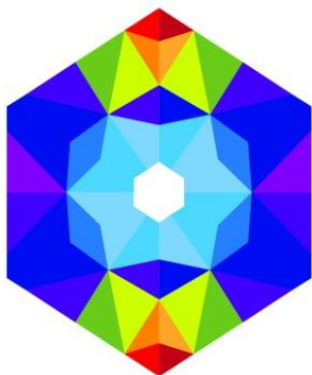

Partnerstwo LGD „Bory Tucholskie” – gdzie działamy?

- LGD obejmuje swoim zasięgiem 6 gmin: (Powiat Tucholski)
- Obszar: 1075 km²
- Liczba mieszkańców: 48 tys. osób

TEREN DZIAŁANIA LGD "BORY TUCHOLSKIE"

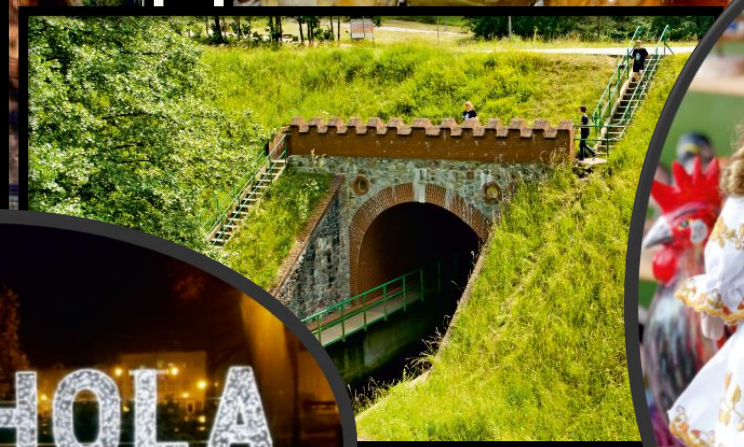
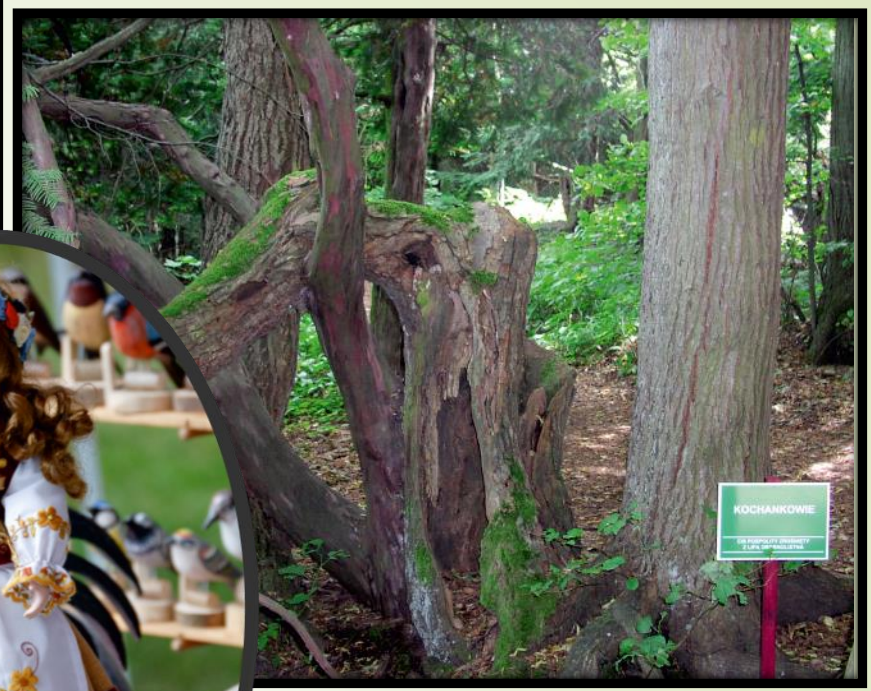

**kujawsko-
pomorskie**

konstelacje
dobrych miejsc

**REZERWAT BIOSFERY
BORY TUCHOLSKIE**

♥ TUCHOLA

2007-2013

Lokalna Strategia Rozwoju „Borowiacka grapa”

2014-2020

Lokalna Strategia Rozwoju „Dekel do borowiackiej grapy”

**LESZY – chochlik
z Borów Tucholskich**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Leszy - turysta

Szlaki, ostryki i bujaki, czyli infrastruktura turystyczna i rekreacyjna

Leszy zmienia nasze miejscowości

Feste odnowki, czyli rewitalizacja

Leszy prowadzi poważny biznes

Wspomóżcie obywateli interesów, czyli rozwój istniejących przedsiębiorstw

Leszy zakłada swoją pierwszą firmę

Dycht nowe interesy, czyli wspieranie tworzenia nowych przedsiębiorstw

Leszy - pomocna dłoń

Wichajstry i dinky, czyli aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców

Leszy zaprasza w Bory Tucholskie

Manawanie chwałby, czyli promocja i informacja

Leszy jest bardzo towarzyski

Borowiaki, zwądy chątnie do roboty w kupie, czyli wydarzenia integracyjne i aktywizujące mieszkańców

WIELOFUNDUSZOWA LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

PERSPEKTYWA 2021-2027

Jakie mamy możliwości?*

* *Zasady wsparcia mogą ulec zmianie w związku ze zmianami dokumentów strategicznych , np. PS WPR, FEoKP*

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Źródło finansowania: EFRROW

ZAKRESY WSPARCIA

- **1.rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki w szczególności:**
 - a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne
 - b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
 - c. rozwijanie przedsiębiorstw społecznych
- **2.rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w szczególności w zakresie:**
 - a. gospodarstw agroturystycznych
 - b. zagród edukacyjnych
 - c. gospodarstw opiekuńczych,
- **3.rozwój współpracy w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych**

ZAKRESY WSPARCIA

- **4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności,**
z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 - 2
- **5. przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi**
- **6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej**

ZAKRESY WSPARCIA

- **7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego.**
- **8. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji**
- **9. *Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi (proponowany zakres w zmianach do PS WPR)***

Jakie operacje powinny być premiowane przez LGD?

- objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi – możliwość wyboru przez LGD najlepszych koncepcji, w ramach których projekty będą premiowane lub premiowanie projektów z każdej koncepcji, na utworzenie której LGD udzieliło wsparcia,
- zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko,
- dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.
- realizowane w partnerstwie (np. współpraca różnych grup interesu, sektorów itp..),
- zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, gospodarki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności).
- innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru).

WARUNKI KWALIFIKOWALNOŚCI

- ▶ · powiązanie wnioskodawcy z obszarem objętym LSR,
- ▶ · zgodność operacji z LSR:
 - weryfikowana poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników (w przypadku projektów współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej - zgodność z LSR wszystkich LGD objętych projektem),
 - rozumiana jako bezpośredni wpływ na realizację konkretnego przedsięwzięcia,
- ▶ · legalność – zgodność projektu operacji z przepisami prawa,
- ▶ · w przypadku działalności gospodarczej - uzasadnienie ekonomiczne (uproszczony biznesplan),
- ▶ · w przypadku operacji dotyczących obiektów zabytkowych – zapewnienie, iż obiekt jest zabytkiem (np. wpisany do Rejestru zabytków lub ewidencji zabytków),
- ▶ · w przypadku operacji realizowanych w partnerstwie:
 - udział co najmniej 2 podmiotów,
 - realizacja wspólnego przedsięwzięcia,
 - dokument potwierdzający wolę współpracy co najmniej 2 podmiotów,

WARUNKI KWALIFIKOWALNOŚCI

- w przypadku operacji realizowanych w ramach gospodarstw agroturystycznych:
 - koncepcja wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej oraz rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność
- w przypadku operacji realizowanych w ramach zagród edukacyjnych:
 - koncepcja rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność
- **Dodatkowe warunki kwalifikowalności mogą zostać określone przez LGD na poziomie LSR.**

INTERWENCJA LEADER

– FORMA I WYSOKOŚĆ WSPARCIA

W przypadku *Wdrażania LSR* wsparcie udzielane jest w formie dotacji w postaci ryczałtu w zakresie:

- 1. podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne oraz rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych do wysokości **150 tys. zł**,
- 2. rozwoju współpracy w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych do wysokości **350 tys. zł**,
- 3. projektów grantowych do wysokości 500 tys. zł, przy czym wysokość pojedynczego grantu:
 - ✓ na sfinansowanie przygotowania jednej koncepcji inteligentnej wsi - 4 tys. zł,
 - ✓ na przygotowanie operacji planowanej do realizacji w partnerstwie:
 - do 50 tys. zł w przypadku operacji planowanej do realizacji w partnerstwie z podmiotem z obszaru innej LSR z Polski,
 - do 150 tys. zł – w przypadku międzynarodowych operacji planowanej do realizacji w partnerstwie z podmiotem z obszaru innej LSR z innego kraju,

INTERWENCJA LEADER

– FORMA I WYSOKOŚĆ WSPARCIA

W pozostałych przypadkach Wdrażania LSR (w tym na operacji własne) wsparcie będzie miało formę dotacji w postaci refundacji kosztów kwalifikowalnych do wysokości 500 tys. zł.

INTERWENCJA LEADER

– FORMA I WYSOKOŚĆ WSPARCIA

- **W przypadku Wdrażania LSR intensywność wsparcia będzie wynosiła:**
 - **- do 50% kosztów kwalifikowalnych na operacje obejmujące inwestycje produkcyjne,**
(Planowane jest zwiększenie wsparcia do 65% na podejmowanie działalności gospodarczej oraz rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw)
 - **- do 100% kosztów kwalifikowalnych inne operacje, w tym na operacje obejmujące inwestycje nieprodukcyjne (zgodnie z art. 73 ust. 4 lit. c (iv) rozporządzenia o Planach strategicznych WPR),**
 - **- do 75% kosztów kwalifikowalnych w przypadku podmiotów publicznych, z czego pomoc finansowana z EFRROW wynosi maksymalnie 55% kosztów kwalifikowalnych, a pozostałe 20% kosztów kwalifikowalnych ze środków budżetu państwa.**

Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 45% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu oraz ze środków budżetu państwa w wysokości maksymalnie 20% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Fundusze Europejskie dla Kujaw i pomorza na lata 2021-2027

Źródło finansowania: EFS+

RLKS W FEKiP 2021-2027

- NOWOŚĆ:

Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się wszystkie osoby, które kwalifikują się do grupy defaworyzowanych zdefiniowanych w działaniach LEADER (w tym defaworyzowanych ze względu na miejsce zamieszkania, wiek, czy dostęp ośrodków sportu i kultury)

- 100% alokacji przeznaczonej na wdrażanie LSR będzie realizowane **w formule grantowej**, tzn. grantobiorcy składają wnioski o powierzenie grantu do LGD, a LGD jest odpowiedzialna za wybór, podpisanie umowy, wypłatę środków, kontrolę projektów objętych grantem

WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ

- 1. wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania edukacyjnych **klubów młodzieżowych**, w ramach których możliwa jest realizacja różnorodnego obszaru tematycznego, uwzględniającego zainteresowania, zdolności, potrzeby, predyspozycje dzieci i młodzieży w tym zajęcia filmowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, z robotyki, programowania, nt. lokalnej tożsamości i kultury, wsparcie edukacji społecznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży m.in. poprzez realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych,

- *projekty w typie projektów 1 będą realizowane zgodnie ze standardem dotyczącym klubów młodzieżowych opracowanym przez IZ;*
- *każdy projekt objęty grantem musi zakładać wsparcie obejmujące co najmniej trzy obszary tematyczne. Niedopuszczalne jest wspieranie klubów, które w ofercie mają tylko jeden zakres, przy czym za zakres uważa się dziedzinę na poziomie ogólnym (zajęcia z piłki nożnej, siatkówki, lekkoatletyki będą uznawane za jeden obszar sportowy; zajęcia z malarstwa, grafiki, rzeźby będą uznawane za jeden obszar artystyczny etc.);*

WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ

- 2. wsparcie na realizację **projektów edukacyjnych**, umożliwiających rozwijanie uzdolnień dzieci oraz młodzieży i ukierunkowanych na osiągnięcie konkretnego celu edukacyjnego (np. przygotowanie i udział w krajowym lub międzynarodowym konkursie naukowym);

warunkiem wsparcia w typie projektów 2 jest dodatkowość, co oznacza, że środki EFS+ mają charakter dodatkowy w stosunku do działań już realizowanych przez kluby/podmioty (brak finansowania bieżącej działalności).

- 3. **warsztaty w obszarze ginących zawodów** (np. w ramach organizacji wioski ginących zawodów) przyczyniające się do wzrostu wiedzy nt. tradycji regionu i nabywania umiejętności przydatnych w wyborze ścieżek kształcenia i w przyszłym życiu zawodowym.

WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ

- ❑ projekty realizowane w trybie grantowym
- ❑ wartość grantu 20.000 – 100.000 zł
- ❑ maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie 95 %
- ❑ Grantobiorcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów);
- ❑ za dzieci i młodzież uczące się należy rozumieć osoby posiadają status ucznia (są uczniami szkoły podstawowej i ponadpodstawowej w trakcie roku szkolnego);
- ❑ liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu będzie mierzona w oparciu o zaświadczenia.

WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- 1. Działania na rzecz **integracji seniorów**, pozwalające uchronić tę grupę społeczną przed izolacją i wykluczeniem społecznym:
 - a) tworzenie i funkcjonowanie klubów seniora;
 - b) funkcjonowanie uniwersytetów trzeciego wieku;
 - c) zajęcia aktywizacyjne w gospodarstwach opiekuńczych;

WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- d) uzupełniająco, w ramach klubów seniora oraz gospodarstw opiekuńczych: inne działania mające na celu wsparcie i integrację osób starszych, uwzględniające udział rodziny i całego środowiska w tworzeniu lokalnych sieci integracji i samopomocy obejmujące:
 - organizację wydarzeń włączających środowisko lokalne w problemy osób starszych: np. dnia sąsiada, pikników i wigilii sąsiedzkich;
 - spotkania o charakterze międzypokoleniowym, np. z młodzieżą szkolną lub grupami przedszkolnymi, mające na celu wymianę doświadczeń, wzajemną edukację i pomoc;
 - spotkania klubów wolontariackich, których celem jest pomoc osobom starszym i samopomoc, w tym organizacja banków wolnego czasu;
 - akcje proekologiczne organizowane wspólnie z młodzieżą zwiększające udział młodych i starszych w kształtowaniu środowiska życia, estetyki dzielnicy, osiedla;
 - przedstawienia grup teatralnych, zespołów pieśni i tańca z klubów seniora w szkole/przedszkolu lub odwiedziny grup przedszkolnych/szkolnych/ognisk kulturalnych w klubie seniora.

WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- ❑ projekty realizowane w trybie grantowym
- ❑ wartość grantu 20.000 – 100.000 zł
- ❑ maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie 95 %
- ❑ Grantobiorcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów);
- ❑ **za osobę starszą należy rozumieć osobę, która ukończyła 60. rok życia**
- ❑ Projekty w typie projektów 1.a) oraz 1.c) będą realizowane zgodnie ze **standardem dotyczącym klubów seniora** oraz **standardem dotyczącym zajęć aktywizacyjnych w gospodarstwach opiekuńczych** opracowanymi przez IZ;

AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH (LOWE)

- 1. tworzenie **Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji**, które angażują mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijanie kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych.
-
- maksymalna wartość grantu w ramach projektu grantowego wynosi **250 tys. zł**
 - wsparciem nie mogą być objęte istniejące już Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji (LOWE);
 - tworzenie i funkcjonowanie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji odbywa się w oparciu o model wypracowany w ramach POWER 2014-2020;
 - beneficjentami projektu objętego grantem może być podmiot publiczny lub prywatny będący organem prowadzącym szkołę w rozumieniu ust. z dn. 07.09.1991 r. o systemie oświaty (ze zm. tj. ust. z dn. 14.12.2016 r. prawo oświatowe);
 - Organ prowadzący szkołę jest zobowiązany wskazać we wniosku o powierzenie grantu szkołę, wyznaczoną do pełnienia roli Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE);
 - Na daną szkołę może zostać przyznany tylko jeden grant.

AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH (LOWE)

- Wsparcie polegać będzie na przyznaniu grantu na utworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji w oparciu o wypracowany model.
- Grantobiorcą jest podmiot prowadzący szkołę lub placówkę oświatową, która będzie pełniła rolę LOWE.
- W ramach grantu szkoła będzie zobowiązana do:
 - diagnozowania potrzeb lokalnej społeczności w zakresie aktywności edukacyjnej i rozwoju kompetencji kluczowych osób dorosłych;
 - przygotowania oferty edukacyjnej;
 - zawiązania przy powoływaniu LOWE współpracy z co najmniej jednym podmiotem z otoczenia społeczno-gospodarczego gminy, powiatu, itp.;
 - udzielania wsparcia w procesie aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych uczestnikom;
 - objęcia wsparciem w trakcie obowiązywania umowy grantowej co najmniej 200 osób;
 - utrzymania działalności LOWE przez co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu realizacji grantu.

AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH (LOWE)

LOWE – GRANT W WYSOKOŚCI 250 TYS. ZŁ

- **Limity i ograniczenia**
- do 5 tys. zł na opracowanie diagnozy potrzeb;
- do kwoty 50 tys. zł na koszty funkcjonowania;
- do kwoty 175 tys. zł na bezpośrednie wsparcie dla osób dorosłych;
- do 15 tys. zł na koszty adaptacji pomieszczeń i/lub wyposażenia LOWE;

PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ

- **1. Podnoszenie wiedzy i świadomości osób zajmujących się edukacją i pracą z dziećmi i młodzieżą nt. stereotypów płci** i specyfiki potrzeb osób różnej płci w tym także przemocy rówieśniczej uwarunkowanej przekonaniami związanymi z płcią;
 - **2. kluby rodzica** - miejsca spotkań rodziców, zależnie od potrzeb ukierunkowane na:
 - wsparcie dla kobiet (wymiana doświadczeń, warsztaty motywujące, psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia) próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego;
 - wsparcie dla mężczyzn (wymiana doświadczeń, warsztaty motywujące, psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia) próbujących przełamywać stereotypy związane z rolą mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie, zachęcające do większego zaangażowania w obowiązki opiekuńcze.
- Kluby rodzica mogą przewidywać wspólne działania dla kobiet i mężczyzn, w zakresie wskazanym powyżej;

PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ

- 3. Zwiększenie udziału oraz wzmocnienie **pozycji kobiet na rynku pracy** poprzez działania wspierające rozpoczęcie, utrzymanie lub powrót do zatrudnienia, takie jak: wsparcie prawne, z zakresu rozwoju osobistego, motywujące, psychologiczne, wzmacniające poczucie własnej wartości.

-
- projekty realizowane w trybie grantowym
 - wartość grantu 20.000 – 100.000 zł
 - maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie 95 %
 - Grantobiorcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów);
 - w typie projektów 2 wsparcie dla dzieci do lat trzech może mieć wyłącznie charakter towarzyszący (opieka na czas uczestnictwa opiekuna w spotkaniu w klubie rodzica).
 - Grupa docelowa** - wszyscy mieszkańcy (osoby dorosłe) obszaru objętego lokalną strategią rozwoju

Punkt konsultacyjny (konsultacje nowej LSR)

Biuro

Partnerstwa LGD Bory Tucholskie

**Tuchola, ul. Kolejowa 4
(budynek dworca PKP)**

tel. 52 336 12 13

partnerstwo@borytucholskie.pl

www.partnerstwo.borytucholskie.pl